

Zdravilna moč glasbe v očeh medicinskega osebja pediatrične klinike

137

Katarina Habe

Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo
katarina.habe@ag.uni-lj.si

Petra Štibelj

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta in Akademija za glasbo
ps62431@student.uni-lj.si

Katarina Lia Kompan Erzar

Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta
lia.kompan@teof.uni-lj.si

Petra Brdnik Juhart

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
petra.brdnik@pef.uni-lj.si

 © 2025 Katarina Habe, Petra Štibelj,
Katarina Lia Kompan Erzar in Petra Brdnik Juhart
<https://doi.org/10.26493/978-961-293-544-3.7>

V sodobnem bolnišničnem okolju se vse bolj prepozna potencial glasbe kot terapevtskega sredstva, ki lahko podpira tako paciente kot medicinsko osebje. V pričujoči raziskavi smo želeli ugotoviti, kako zaposleni na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana doživljajo vlogo glasbe v kliničnem okolju. S kvantitativno deskriptivno metodo smo analizirali odgovore 74 medicinskih delavcev, zbranih z anketnim vprašalnikom. Ugotovitve kažejo, da večina zaposlenih glasbo dojema kot pomembno orodje za zmanjševanje stresa, izboljšanje razpoloženja in krepitev timske povezanosti. Izsledki raziskave so pokazali, da zaposleni na Pediatrični kliniki menijo, da glasbene intervencije pozitivno vplivajo na hospitalizirane otroke in njihove starše. Čeprav je podpora vključevanju glasbene terapije visoka, je njena prisotnost na oddelkih še vedno omejena. Udeleženci kot ključne pogoje za učinkovitejšo implementacijo navajajo večjo dostopnost glasbenih terapevtov, dodatna izobraževanja medicinskega osebja v povezavi s to tematiko in ustrezno infrastrukturo. Rezultati potrjujejo potencial glasbe kot celostnega terapevtskega sredstva v pediatrični bolnišnični obravnavi.

Ključne besede: glasbena terapija, zdravstveno osebje, pediatrična bolnišnica, stres in izgorelost, psihofizično blagostanje

The Healing Power of Music Through the Eyes of Paediatric Healthcare Staff

In contemporary hospital settings, the therapeutic potential of music is increasingly recognised as a supportive tool for both patients and healthcare professionals. This study aimed to explore how staff at the University Medical Centre Ljubljana's Paediatric Clinic perceive the role of music in clinical environments. Using a quantitative descriptive method, we analysed responses from 74 healthcare workers collected via a structured questionnaire. Findings indicate that most participants view music as an important resource for stress reduction, mood enhancement, and strengthening team cohesion. The results also show that music interventions positively affect hospitalised children and their parents, particularly in terms of emotional regulation and anxiety reduction. Despite strong support for integrating music therapy into clinical practice, its actual presence on wards remains limited. Participants identified key conditions for more effective implementation, including greater access to music therapists, additional training, and appropriate infrastructure. The findings confirm the potential of music as a holistic therapeutic modality in paediatric hospital care.

Keywords: music therapy, healthcare professionals, paediatric hospital, stress and burnout, psychophysical well-being

Uvod

Medicinsko osebje v pediatričnih bolnišnicah je vsakodnevno izpostavljeno visokim čustvenim pritiskom, saj delo z otroki in njihovimi družinami zahteva stalno prisotnost, empatijo ter veliko čustveno odpornost. Doživljanje stresa in izgorelost sta med medicinskim osebjem v pediatričnih bolnišnicah pogosto delovno pogojeni stanji. V tem kontekstu je eno izmed učinkovitejših sredstev za ustvarjanje sproščenejšega in čustveno manj napetega vzdušja prav prisotnost ustrezne glasbe in/ali glasbene terapije. Glasba in glasbena terapija se vse pogostejše izkazujeta kot učinkoviti sredstva za zmanjševanje stresa ter izboljšanje splošnega počutja zaposlenih.

Ustvarjanje spodbudne in čustveno varne klime s pomočjo zvoka in glasbe, ki vključuje ključne deležnike – otroke, starše in zdravstvene delavce –, je bistvenega pomena za uspešno zdravljenje. Glasba lahko v tem kontekstu deluje kot nevsiljivo sredstvo povezovanja, ki spodbuja zaupanje, sodelovanje in usmerjenost k skupnemu cilju: podpora otrokovega zdravljenja. Glasbena terapija tako ni zgolj dopolnilo oskrbe

pacientov, temveč prinaša pozitivne učinke tudi medicinskemu osebju. Po navedbah zaposlenih omogoča sprostitev in lažjo predelavo čustvenih obremenitev ter ustvarja občutek notranjega ravnesja.

Večina dosedanjih raziskav, izvedenih v pediatričnih bolnišnicah, se osredotoča na učinke glasbenoterapevtskih intervencij na izgorelost in delovno okolje, nekatere pa tudi na stališča medicinskega osebja do teh intervencij (Thörn idr., 2023). Ugotovitve kažejo, da lahko glasbena terapija prispeva k zmanjšanju stresa, izboljšanju počutja ter h krepitvi odnosov z bolniki in sodelavci (Andani idr., 2025; De Witte idr., 2022; Taec idr., 2013). Izpostavljajo tudi pozitivne učinke na delovno klimo: večjo povezanost med sodelavci, izboljšano komunikacijo ter večjo pripravljenost za timsko sodelovanje (Weinstock, 2024; Cincinnati Children's Hospital., b. l.).

V tem poglavju se bomo osredinili na učinke glasbenih intervencij na medicinsko osebje v pediatričnih bolnišnicah. Ker pa raziskav, vezanih izključno na pediatrično medicinsko osebje, ni veliko, bomo v teoretičnem delu predstavili tudi raziskave, vezane na glasbene intervencije pri bolnišničnem osebju na splošno.

Okoljska glasbena terapija kot podpora bolnišničnemu zdravstvenemu osebju

Zavestno oblikovani okoljski in senzorični elementi pediatričnega bolnišničnega okolja – kot so osvetlitev, barve, zvok, vonj, prostorska postavitve in vizualni dražljaji – ne vplivajo zgolj na psihološke in fiziološke odzive pediatričnih pacientov ter njihovih družin, temveč tudi na medicinsko osebje (Ulrich idr., 2008). Navedeni elementi, kjer zvok in glasba igrata še posebej pomembno vlogo, naj bi bili v pediatričnem okolju prilagojeni tako, da ustvarjajo prijazno, pomirjujoče in terapevtsko okolje, katerega cilj je zmanjšati tesnobo, spodbujati pozitivna čustvena stanja in podpirati uspešnost zdravljenja pediatričnih bolnikov.

Z ustvarjanjem podpornega zvočno-glasbenega bolnišničnega okolja se načrtno in sistematično ukvarja okoljska glasbena terapija (angl. *environmental music therapy* – EMT). To glasbenoterapevtsko smer je pred več kot dvajsetimi leti uvedla Joanne Loewy na neonatalnem oddelku bolnišnice Beth Israel Medical Center (Stewart in Schneider, 2000). EMT sta razvili skupaj z glasbeno terapevtko Kristen Stewart, nato pa so jo razširili še na kirurške in medicinske intenzivne oddelke, kemoterapijo ter čakalnice. EMT omogoča sprotno preoblikovanje zaznave bolnišničnega okolja za vse ključne deležnike: paciente, njihove starše in medicinsko osebje. Zdravilni procesi in splošno dobro počutje v bolnišnični skupnosti so tesno povezani s čutnimi izkušnjami pacientov. Vpliv fizičnega

okolja na dobro počutje pacientov je danes dokumentiran, zlasti v okviru koncepta oblikovanja na podlagi dokazov (Ulrich idr., 2008).

Glasbena terapija za zmanjševanje stresa in izgorelosti pri zdravstvenem osebju

Kot je bilo omenjeno že v uvodu, je bilo največ raziskav o učinkih glasbe v bolnišničnem okolju pri medicinskem osebju narejenih z namenom zmanjševanja stresa in izgorelosti s pomočjo glasbene terapije. Čeprav večina raziskav, ki jih navajamo v nadaljevanju, ni bila izvedena na pediatričnemu medicinskemu osebju, predpostavljamo, da so izsledki prenosljivi tudi v pediatrično okolje.

Sistematičen pregled raziskav je pokazal, da glasbene intervencije, vključno z aktivnim sodelovanjem v glasbi ali s poslušanjem glasbe, lahko znatno zmanjšajo stres, anksioznost, duševno obremenitev in tveganje za izgorelost med medicinskim osebjem (Finnerty idr., 2022). V raziskavi, ki so jo izvedli Imane Kacem idr. (2020), so preučevali vpliv glasbene terapije na stres in tveganje za izgorelost med zaposlenimi v operacijskih dvoranh. Medicinsko osebje na tem delovnem področju je pogosto izpostavljeno številnim obremenitvam, kot so dolgotrajne delovne izmene, kompleksna zdravstvena stanja pacientov ter visoka odgovornost, povezana z morebitnimi napakami pri delu. Takšne okoliščine lahko vodijo v kronično povišane ravni stresa, kar negativno vpliva tako na dobrobit zaposlenih kot na kakovost bolnišnične oskrbe. Pilotna raziskava je bila izvedena na zaposlenih s področja urologije in maksilofacialne kirurgije v univerzitetni bolnišnici Sahloul Sousse v Tuniziji. Kirurgi so bili deležni šesttedenskega programa glasbene terapije. Po zaključenem programu so bile ugotovljene statistično pomembne izboljšave počutja kirurgov, in sicer znižanje povprečne vrednosti zaznanega stresa in zmanjšanje stopnje čustvene izčrpanosti. Rezultati raziskave nakazujejo, da je glasbena terapija lahko učinkovit, neinvaziven, cenovno dostopen in enostaven pristop za zmanjševanje psiholoških obremenitev medicinskega osebja v operacijskem okolju ter predstavlja obetavno preventivno intervencijo v klinični praksi. Navedena raziskava sicer ni bila izvedena v pediatričnem okolju, se pa nanaša na delovno okolje, ki zajema tudi otroško kirurgijo.

Andani idr. (2022) so izvedli raziskavo, s katero so želeli razviti in oceniti učinkovitost tradicionalne glasbene terapije kot alternativnega pristopa k obvladovanju izgorelosti z vidika psiholoških, nevroloških, imunoloških in endokrinih kazalnikov. V raziskavo je bilo vključenih 80 bolnišničnih delavcev, razdeljenih v intervencijsko in kontrolno skupino. Intervencijska skupina je prejela glasbeno terapijo trikrat tedensko

po deset do 15 minut, štiri tedne zapored. Udeleženci so poslušali izbrano tradicionalno glasbo, prilagojeno kulturnemu kontekstu, v domačem okolju ob določeni uri. Rezultati so pokazali statistično pomembno izboljšanje počutja udeležencev v intervencijski skupini v primerjavi s kontrolno skupino, zlasti na področjih čustvene izčrpanosti, telesne sproščenosti in zaznane sposobnosti obvladovanja stresa. Čeprav razlike v nekaterih bioloških kazalnikih niso bile statistično značilne, so bile opazne pozitivne tendence. Avtorji poudarjajo, da ima glasbena terapija velik potencial kot dostopna, neinvazivna in kulturno občutljiva metoda za zmanjševanje psiholoških ter telesnih simptomov izgorelosti pri zdravstvenem osebju. Nadaljnje raziskave naj preučijo učinke daljšega trajanja terapije, različne intenzivnosti izvajanja ter možnosti kombiniranja glasbene terapije z drugimi nefarmakološkimi pristopi, da bi se povečal njen terapevtski učinek.

Raziskava Cheryl L. Bittel idr. (2021) je preučevala vpliv žive terapevtske glasbe na raven stresa pri zdravstvenih delavcih, zaposlenih v enotah intenzivne nege med pandemijo covid-19. V raziskavi so udeleženci med svojo izmeno prisluhnili kratki seansi žive glasbene terapije, ki jo je izvajal certificirani glasbeni terapevt. Rezultati so pokazali znatno zmanjšanje zaznanega stresa – v povprečju za 44,74 % –, kar kaže na močan takojšnji učinek tovrstne intervencije. Avtorji poudarjajo, da je glasbena terapija lahko učinkovit, hitro izvedljiv in cenovno ugoden način za podporo duševnemu zdravju medicinskega osebja v visoko stresnih delovnih okoljih.

Kvalitativna raziskava, ki je vključevala fokusne skupine medicinskih delavcev, je razkrila, da je glasbena terapija pozitivno vplivala na njihovo samospoznavanje in samopomoč. Udeleženci so poročali o izboljšanem razpoloženju, zmanjšani izčrpanosti ter boljših odnosih z bolniki in s sodelavci (Rodríguez-Rodríguez idr., 2024). Raziskava je uporabila kvalitativno, deskriptivno-eksplorativno metodologijo in temeljila na fokusnih skupinah, v katerih je sodelovalo 18 zdravstvenih delavcev, med njimi medicinske sestre, zdravniki specialisti, pediatri in tehnični sodelavci. Razdeljeni v dve skupini so se udeležili interaktivne glasbenoterapevtske seanse, ki je obsegala poslušanje žive in posnete glasbe, igranje tolkal, skupinsko petje ter sprostitvene vaje z živo glasbo. Udeleženci so poročali o številnih pozitivnih učinkih glasbene terapije, zlasti na področju samospoznavanja in samopomoči. Izpostavili so izboljšano razpoloženje, zmanjšano izčrpanost ter boljše odnose z bolniki in s sodelavci. Ugotovili so, da je bila glasbena terapija s strani medicinskih delavcev ocenjena kot koristna tako za paciente kot tudi za njih same, saj pomembno prispeva k izboljšanju delovnega okolja in splošnega počutja.

Rachel Finnerty idr. (2022) so izvedli obsežno pregledno raziskavo, s katero so želeli preučiti uporabo glasbe za obvladovanje izgorelosti pri medicinskih sestrah. V začetni pregled literature je bilo zajetih 2.210 raziskav oz. člankov, v dokončno analizo pa jih je bilo vključenih 16 ($n = 1205$ medicinskih sester). Vseh sedem presečnih raziskav je poročalo o samostojni uporabi glasbe s strani medicinskih sester, vključno s poslušanjem glasbe, z igranjem na instrumente in glasbeno zabavo za obvladovanje ali preprečevanje stresa, podporo dobremu počutju ali izboljšanje delovne angažiranosti. Zunanje vodena udeležba v glasbi, vključno s poslušanjem glasbe, petjem, tolkalno improvizacijo in pisanjem pesmi, je bila opisana v štirih randomiziranih kontroliranih raziskavah in petih kohortnih raziskavah z zmanjšanjem izgorelosti. Poglavitna ugotovitev je bila, da tako samostojna kot tudi zunanje vodena uporaba glasbe lahko pomaga zmanjšati izgorelost pri medicinskih sestrah.

Stališča medicinskega osebja v pediatrični bolnišnici do glasbene terapije

Zelo pomembno vlogo pri implementaciji glasbenih intervencij v bolnišničnem okolju imajo stališča medicinskega osebja do njih. Namreč, če je medicinsko osebje seznanjeno z učinki glasbe in glasbenih intervencij na zdravje ter blagostanje, jih verjetno posledično pogostejše vpeljuje v svoje delo in v bolnišnično okolje umešča izvajalce glasbenih intervencij.

Umetniške intervencije, kot so bolnišnični klovni in likovna ter glasbena terapija, dokazano pozitivno vplivajo na psihofizično počutje bolnikov, njihovih svojcev in medicinskega osebja (Lopes-Júnior idr., 2020; Tucquet in Leung, 2014; Ullán in Belver, 2021). Medicinski delavci jih zaznavajo kot koristne, saj prispevajo k zmanjšanju stresa, izboljšanju razpoloženja, spodbujanju pozitivnih odnosov in izboljšanju delovnega okolja (Ford idr., 2018; Zamanifar idr., 2020).

Predhodne raziskave potrjujejo, da se medicinsko osebje zaveda vrednosti glasbene terapije za krepitev duševnega zdravja in blagostanja. Raziskava, izvedena v otroški bolnišnici v ZDA, je raziskovala percepcijo pediatričnega osebja glede učinkov glasbene terapije na bolnike. V njej je sodelovalo 83 članov zdravstvenega osebja, ki so izpolnili elektronsko anketo s 13 vprašanji. Rezultati so pokazali, da 94,7 % anketirancev meni, da glasbena terapija pomaga pri obvladovanju stresa in tesnobe pri bolnikih, 93,3 % pa je poudarilo izboljšanje socialne interakcije in kakovosti življenja bolnikov. Analiza odprtih odgovorov je razkrila, da osebje pričakuje strokovno znanje in prilagojeno razumevanje potreb posameznih kliničnih enot s strani glasbenih terapevtov. Skupni zaključek raziskave je bil, da ima medicinsko osebje pozitiven odnos do

glasbene terapije kot dopolnilne oblike psihosocialne in rehabilitacijske podpore za hospitalizirane otroke ter njihove družine (Bittel idr., 2023).

Primeri dobrih praks glasbenih intervencij za medicinsko osebje v pediatričnih bolnišnicah

Na podlagi zgoraj navedenih dognanj so v različnih bolnišnicah razvili programe, ki so neposredno namenjeni podpori zdravstvenemu osebju. Vključujejo redne tedenske glasbene seanse, ki jih vodi certificiran glasbeni terapevt. Praksa kaže, da 30–50-minutne seanse, v katerih se uporabljajo bobni, tibetanske skledе, vokalna improvizacija ali skupinsko muziciranje, pomembno prispevajo k zmanjševanju stresa (De Witte idr., 2022). Pasivno poslušanje nežne instrumentalne glasbe v prostorih za odmor je še ena izmed pogosto uporabljenih strategij, ki jo zaposleni ocenjujejo kot koristno in dostopno.

Spodaj navajamo nekaj bolnišnic kot primere dobre prakse izvajanja glasbenih intervencij za spodbujanje duševnega zdravja in blagostanja pri medicinskem osebju v pediatričnih bolnišnicah.

Cincinnati Children's Hospital (b. l.) razvija program Harmony in the Workplace (Harmonija na delovnem mestu), ki temelji na vključevanju timske glasbene igre in kliničnih praks za študente glasbene terapije. V okviru programa, ki temelji na konceptih timskega sodelovanja in terapevtske igre, sodelujejo študenti glasbene terapije z izkušenimi glasbenimi terapevti ter drugimi člani interdisciplinarnih timov. Program poudarja uporabo glasbe kot sredstva za spodbujanje medosebnih odnosov, izboljšanje komunikacije in krepitev timske povezanosti v zahtevnem zdravstvenem okolju. Glasba je tam integrirana v vse vidike dela, z močnim poudarkom na sodelovanju z družinami in interdisciplinarnem pristopu. Cincinnati Children's Hospital izvaja obsežen klinični program glasbene terapije, ki vključuje tudi študente v okviru strukturiranih praks, osredotočenih na razvoj strokovnih kompetenc v pediatričnem kliničnem okolju. Bolnišnično osebje, ki sodeluje z glasbenimi terapevti, poroča o večji povezanosti med člani tima, izboljšani delovni klimi in večjem občutku psihološke podpore na delovnem mestu. Glasbena terapija je v tem okolju integrirana v različne vidike oskrbe s poudarkom na sodelovanju z družinami in holistični podpori bolnikov. Interdisciplinaren pristop vključuje redno sodelovanje glasbenih terapevtov z zdravniki, medicinskimi sestrami, s psihologi, fizioterapevti, z delovnimi terapevti in drugimi strokovnjaki, kar dodatno krepi učinek terapije na celotno klinično okolje (Cincinnati Children's Hospital, b. l.).

St. Jude Children's Research Hospital izvaja program Music Gives to St. Jude Kids (Glasba daje otrokom iz St. Juda), ki vključuje tudi

zaposleno medicinsko osebje. Organizirajo koncerte, vključujejo umetnike v vsakodnevno dogajanje in uporabljajo živo glasbo za ustvarjanje prijetnejšega delovnega okolja. Zaposleni navajajo, da glasba pomembno prispeva k zmanjšanju čustvene napetosti in ustvarjanju optimističnega vzdušja, tudi v težkih kliničnih situacijah (St. Jude Children's Research Hospital, 2017). Program Music Gives to St. Jude Kids, ki ga je zasnoval Jason Thomas Gordon, vnuk ustanovitelja bolnišnice St. Jude Dannyja Thomasa, združuje glasbeno industrijo – umetnike, oboževalce, založbe in sponzorje – v podporo poslanstvu bolnišnice. Cilj programa je zbiranje sredstev za raziskave in zdravljenje otroškega raka ter drugih življenjsko nevarnih bolezni. Program vključuje različne dejavnosti, kot so koncerti, virtualni dogodki, sodelovanja z umetniki in kampanje na družbenih omrežjih. Eden izmed vidnih dogodkov je bil Music Gives: Together, virtualni koncert z nastopi znanih glasbenikov, ki je združil glasbo in kulinariko za podporo bolnišnici. Poleg tega program vključuje tudi pobude, kot je Music Gives to St. Jude Kids Day, ki spodbuja umetnike in oboževalce, da delijo pomen glasbe v svojem življenju in s tem ozaveščajo o poslanstvu bolnišnice. Program Music Gives to St. Jude Kids tako predstavlja pomemben most med glasbeno skupnostjo in prizadevanji za izboljšanje življenja otrok, ki se soočajo z resnimi zdravstvenimi izzivi.

Raziskava, ki so jo leta 2013 izvedli Gunnar Glauco De Cunto Taets idr. v zasebni pediatrični bolnišnici v Riu de Janeiru, je preučevala vpliv glasbene terapije na raven stresa pri medicinskih delavkah. V njej je sodelovalo osebje, ki je bilo vključeno v 12-tedenski program glasbene terapije, pri čemer so udeleženke enkrat tedensko sodelovale v 50-minutnih seansah. Te so vključevale improvizacijo, ustvarjanje glasbe in druge terapevtske glasbene tehnike. Po zaključku programa so rezultati pokazali kar 60-odstotno zmanjšanje zaznanega stresa ($p < 0,001$), kar potrjuje učinkovitost rednih in strukturiranih glasbenoterapevtskih srečanj kot orodja za zmanjševanje stresa pri medicinskih delavcih.

Problem raziskave

Na podlagi pregleda obstoječih raziskav o učinkih različnih glasbenih intervencij na pediatrično medicinsko osebje lahko ugotovimo, da je to področje raziskovalno podhranjeno. Raziskave, ki bi vključevale zgolj pediatrično bolnišnično osebje, so redke. Sicer nekatere pediatrične bolnišnice v tujini svojim zaposlenim nudijo glasbenoterapevtske intervencije za njihovo dobrobit, vendar so le-te bolj izjema kot pravilo. Nobena od predhodnih raziskav pa po našem vedenju ni preučevala posrednega učinka glasbenih intervencij, ki se izvajajo pri hospitaliziranih pediatričnih

bolnikih, na zaposlene v pediatrični bolnišnici. Prav tako nobena od raziskav ni naslovila vprašanja, kako dobro je medicinsko osebje v pediatričnih bolnišnicah seznanjeno z zdravilnimi učinki glasbe in glasbeno terapijo.

Namen raziskave

Namen naše raziskave je bil ugotoviti, kakšna so stališča zaposlenega medicinskega osebja na različnih oddelkih Pediatrične klinike Univerzitetnega kliničnega centra (UKC) Ljubljana do glasbenih intervencij v pediatričnem bolnišničnem okolju, s poudarkom na tem, kako dobro so oni sami seznanjeni s tovrstnimi intervencijami, kje so pridobili tovrstna specifična znanja, kakšne učinke glasbenih intervencij zaznavajo pri hospitaliziranih otrocih in njihovih starših, še posebej pa tudi, kako tovrstne glasbene intervencije vplivajo nanje.

Metoda

V raziskavi smo uporabili kvantitativno deskriptivno metodo raziskovanja.

Raziskovalna vprašanja

V okviru raziskovanja smo si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja:

- RV1: Kakšna so stališča in poznavanje učinkov glasbenih intervencij pri pediatričnem bolnišničnem osebju?
- RV2: Katere učinke glasbenih intervencij prepoznava medicinsko osebje na pediatrični kliniki pri hospitaliziranih otrocih in mladostnikih, njihovih starših ter sebi?
- RV3: Kako dobro zaposleni na pediatrični kliniki poznajo glasbeno terapijo, kako pomembna se jim zdi kot del obravnave v pediatrični bolnišnici in kako pogosto se izvaja na njihovih oddelkih?
- RV4: Kateri dejavniki bi po mnenju pediatričnega bolnišničnega osebja morali biti izpolnjeni za boljšo izvedbo glasbene terapije?

Vzorec

Anketo smo poslali 152 medicinskim delavcem, zaposlenim na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Izpolnjevanje ankete je začelo 80 udeležencev, od katerih jo je v celoti izpolnilo 60. V končni vzorec smo vključili 74 udeležencev, saj smo zajeli tudi tiste, ki so odgovorili vsaj na nekaj

Preglednica 1 Delovna mesta udeležencev

Delovno mesto	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik	13	18
Zdravnik specialist pediatrije	22	30
Zdravnik specialist drugega področja*	4	5
Zdravnik specializant	17	23
Psiholog/klinični psiholog	6	8
Fizioterapevt	6	8
Drugo**	6	8

Opombe * Neonatolog, urgencia, pediatrija in endokrinologija, klinični genetik.

** Strokovna sodelavka, koordinator, delovni terapevt, zaposleni v administraciji, dva udeleženca sta odgovorila, da odgovora »ne želita navesti«.

vsebinskih vprašanj. Velikost vzorca zato pri posameznih vprašanjih navajamo sproti.

V raziskavi je sodelovalo 58 (78 %) žensk in 15 (20 %) moških, ena oseba pa se glede spola ni želela opredeliti. Starostna struktura udeležencev je bila naslednja: 13 (18 %) jih je bilo starih do vključno 30 let, 18 (24 %) med 31 in 40 let, 20 (27 %) med 41 in 50 let, 23 (31 %) pa več kot 50 let. Glede delovne dobe v zdravstvu je 12 (16 %) udeležencev poročalo, da so zaposleni manj kot pet let, 13 (18 %) med pet in deset let, 20 (27 %) med 11 in 20 let, ter 29 (39 %) več kot 20 let.

Večina anketirancev je bila zaposlenih kot zdravniki specialisti pediatrije (30 %) in zdravniki specializanti (23 %), sledile so diplomirane medicinske sestre oz. zdravstveniki (18 %). Ostali so bili zaposleni kot psihologi, fizioterapevti ali na drugih delovnih mestih, vsaka od teh skupin je predstavljala po 8 % udeležencev (preglednica 1).

Največ anketirancev je bilo zaposlenih na Kliničnem oddelku za otroško, mladostniško in razvojno nevrologijo (16 %) ali pa so se prepoznali v kategoriji »Drugo« (19 %), ki vključuje tudi zaposlene na več oddelkih. Najmanj jih je delalo v Službi za otroško psihiatrijo, na Kliničnem oddelku za intenzivno terapijo otrok ter v Službi za kardiologijo, na oz. v vsakem od teh 3 % ali manj, kar je razvidno v preglednici 2.

Približno polovica anketirancev ($N = 41$; $p = 55$ %) ni bila glasbeno izobraženih, pet (7 %) jih je pridobilo neformalno glasbeno izobrazbo, 21 (28 %) jih je končalo nižjo glasbeno šolo, eden je po zaključeni nižji glasbeni šoli nadaljeval s šolanjem na konservatoriju, a ga ni dokončal, pet (7 %) pa jih je izobraževanje na konservatoriju uspešno zaključilo. Podatke o tem, kako pomembna je za udeležence glasba, predstavljamo v razdelku Rezultati.

Preglednica 2 Udeleženci po oddelkih Pediatrične klinike

Delovno mesto	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Klinični oddelek za endokrinologijo, diabetes in presnovne bolezni	7	9
Klinični oddelek za gastroenterologijo, hepatologijo in nutricionistiko	3	4
Klinični oddelek za otroško hematologijo in onkologijo	9	12
Klinični oddelek za otroško, mladostniško in razvojno nevrologijo	12	16
Klinični oddelek za nefrologijo	4	5
Klinični oddelek za neonatologijo	6	8
Klinični oddelek za otroško alergologijo, revmatologijo in klinično imunologijo	4	5
Služba za otroško psihiatrijo	1	1
Služba za pljučne bolezni	7	9
Služba za kardiologijo	3	4
Klinični oddelek za intenzivno terapijo otrok	2	3
Sprejemno triažni oddelek	2	3
Uprava	4	5
Drugo	14	19

Opombe Tri anketiranke so bile hkrati zaposlene na več oddelkih: ena na Kliničnem oddelku za nefrologijo in v timu za paliativno oskrbo otrok, druga na Kliničnem oddelku za neonatologijo in Kliničnem oddelku za intenzivno terapijo otrok, tretja pa na Kliničnem oddelku za otroško hematologijo in onkologijo, Kliničnem oddelku za neonatologijo ter v Službi za pljučne bolezni. Odgovorov specializantov, ki krožijo po več oddelkih, nismo vključili v frekvence posameznih oddelkov, saj so štirje označili vse oddelke, na katerih so že krožili, pet pa jih je to navedlo pod možnost Drugo. Vse odgovore smo poenotili in vseh devet specializantov vključili pod kategorijo Drugo. V to kategorijo so bili vključeni tudi odgovori, ki so navajali delo v timu za paliativno oskrbo otrok, operacijskem bloku, ambulantni, centru za redke bolezni ter Službi za medicinsko rehabilitacijo.

Merski instrumentarij

Za namen raziskave smo v odprtokodni spletni aplikaciji 1KA oblikovali avtorsko anketo. Anketiranci so najprej podali demografske podatke (spol, starost, trajanje zaposlitve, delovno mesto in oddelek), nato pa so opisali vlogo glasbe v svojem življenju, način njenega vključevanja v vsakdan in stopnjo glasbene izobrazbe. Pomembnost glasbe so ocenili na lestvici od 1 do 4, kjer 1 pomeni »Glasba zame sploh ni pomembna«, 4 pa »Glasba je zame izjemno pomembna«. Na enaki lestvici so ocenili

tudi pogostost ukvarjanja z glasbo, od 1 (»Zelo redko ali nikoli«) do 4 (»Skoraj vsak dan«). V prvem vsebinskem delu ankete smo raziskovali stališča o učinkih glasbe na psihofizično zdravje ter vire, iz katerih so udeleženci pridobili znanje o teh učinkih.

V osrednjem delu ankete so sledila vprašanja o prisotnosti glasbe v pediatričnem okolju, o namenu in načinu uporabe glasbe pri njihovem delu ter o zvrsti glasbe, ki jo pri tem uporabljajo. Pogostost uporabe glasbe pri delu so ocenili na štiristopenjski lestvici (1 – »Nikoli« : 4 – »Pogosto«). Zanimalo nas je tudi, kdo na oddelku izvaja glasbene intervencije, ali je prisotna glasbena terapija in kako pomembno se jim zdi njeno vključevanje v delo klinike (1 – »Sploh ni pomembno« : 4 – »Izjemno pomembno«). Udeleženci so navedli, v katere namene se na kliniki uporabljajo pozitivni učinki glasbe pri hospitaliziranih otrocih, starših in zdravstvenem osebju – v namen čustvene, kognitivne in telesne regulacije, z možnostjo dodatnega odgovora »Drugo«. Za vsako kategorijo so ocenili stopnjo uporabe na lestvici od 1 (»Sploh ne«) do 5 (»Zelo veliko«), z možnostjo odgovora »Ne vem«. Na enaki lestvici so ocenili tudi področja, na katerih sami pri sebi prepoznavajo pozitivne učinke glasbe na delovnem mestu. Opredelili so dejavnike, ki bi morali biti izpolnjeni za učinkovito izkoriščanje glasbe v podporo psihofizičnemu zdravju vseh deležnikov na Pediatrični kliniki. Na koncu so opisali primer, ko jih je glasbena intervencija na kliniki zmotila, ter podali svoj osebni pogled na obravnavano tematiko in vprašanja v anketi.

Postopek zbiranja in obdelave podatkov

Povezavo do spletne ankete smo najprej poslali kontakti osebi na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana, nato pa se je ta širila po načelu snežne kepe – zaposleni so jo delili med sodelavci znotraj svojih oddelkov. Udeležba je bila prostovoljna, izpolnjevanje ankete pa je udeležencem v povprečju vzelo približno šest minut. Udeleženci so bili o namenu in poteku raziskave seznanjeni v obveščenem soglasju, ki je bilo vključeno na začetku ankete. V anketni obrazec smo vključili tudi kontaktne podatke raziskovalne skupine ter povezave do spletnih kanalov, kjer lahko zainteresirani spremljajo projekt. Zbiranje podatkov je potekalo od začetka marca do konca maja 2025.

Glede na to, da je raziskovanje vloge glasbe v pediatričnem bolnišničnem okolju v slovenskem prostoru še v začetni fazi, smo se v tej raziskavi osredotočili na širša, eksplorativna vprašanja. Namen takšnega pristopa je bil oblikovati osnovo za nadaljnje, bolj usmerjene raziskave in oblikovanje konkretnih hipotez. Analiza zbranih podatkov je bila

pretežno opisna in je bila izvedena s pomočjo programskih orodij Excel in RStudio¹.

Rezultati

V nadaljevanju predstavljamo rezultate kvantitativne analize podatkov, zbranih z anketnim vprašalnikom med zaposlenim medicinskim osebjem na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Rezultati so razdeljeni po tematskih sklopih, ki sledijo raziskovalnim vprašanjem in zajemajo: pomen glasbe v osebnem in poklicnem življenju anketirancev, njihovo poznavanje učinkov glasbe na psihofizično zdravje, zastopanost glasbe v pediatričnem okolju, prisotnost in izvajalce glasbenih intervencij na oddelkih, zaznane učinke glasbe na hospitalizirane otroke, njihove starše in zdravstveno osebje, stališča do glasbene terapije in pogoje za njeno učinkovitejšo implementacijo ter osebna mnenja in izkušnje udeležencev z glasbo v kliničnem okolju.

Analiza vključuje tudi korelacijske preglede izbranih spremenljivk ter kvalitativne povzetke odprtih odgovorov. Rezultati so predstavljeni s pomočjo preglednic in interpretativnih opisov.

Stališča in poznavanje učinkov glasbenih intervencij

V tem razdelku so predstavljeni rezultati raziskave o tem, kako zaposleni na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana dojemajo pomen glasbe v svojem osebnem in poklicnem življenju. Analizirani so njihovi odgovori glede poznavanja učinkov glasbe na psihofizično zdravje ter viri, iz katerih so to znanje pridobili. Poglavje vključuje tudi podatke o pogostosti ukvarjanja z glasbo in načinih, kako jo vključujejo v vsakdan.

Pomen glasbe v vsakdanjem življenju pri medicinskem osebju Pediatrične klinike

Glasba je za veliko večino udeležencev izjemno pomembna ($N = 45$; $p = 61\%$), za malo manjši delež je bolj pomembna kot nepomembna ($N = 25$; $p = 34\%$), le za peščico je bolj nepomembna kot pomembna ($N = 4$; $p = 5\%$), niti en udeleženec pa ni označil, da glasba zanj sploh ni pomembna. Skoraj polovica udeležencev ($N = 36$; $p = 49\%$) se z glasbo v svojem osebnem življenju ukvarja skoraj vsak dan, večina se ji posveča nekajkrat na teden ($N = 16$; $p = 22\%$) ali občasno ($N = 17$; $p = 23\%$), le malo ($N = 5$; $p = 7\%$) pa je takih, ki se z glasbo ukvarjajo zelo redko ali nikoli. V preglednici 3 predstavljamo načine, s katerimi udeleženci glasbo vključujejo v svoje življenje.

1 <https://www.R-project.org/>.

Preglednica 3 Načini vključevanja glasbe v vsakdanje življenje pri medicinskem osebju Pediatrične klinike

Načini vključevanja glasbe v življenje	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Poslušanje glasbe med vsakodnevnimi opravili	59	80
Aktivno poslušanje glasbe za sprostitvev in užitek	58	78
Igranje glasbila	21	28
Petje	26	35
Sodelovanje v glasbeni skupini	7	9
Sodelovanje v pevskem zboru	3	4
Redno obiskovanje glasbenih prireditev	32	43
Občasno obiskovanje glasbenih prireditev	3	4
Nič od navedenega	0	0

Znanje o učinkih glasbe pri medicinskem osebju Pediatrične klinike

Da so z učinki glasbe na psihofizično zdravje zelo dobro seznanjeni, je zase ocenilo 19 (35 %) udeležencev, bolj dobro kot slabo 18 (33 %), bolj slabo kot dobro 17 (31 %) in zelo slabo ena (2 %) udeleženka. Znanje o učinkih glasbe na psihofizično zdravje so pridobili iz različnih virov, kar prikazujemo v preglednici 4. Na to vprašanje je odgovorilo 73 udeležencev.

Povzemamo, da večina zaposlenih na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana glasbo dojema kot pomemben del svojega življenja in je dobro seznanjena z njenimi učinki na psihofizično zdravje. Znanje o teh učinkih najpogosteje pridobivajo iz strokovne in poljudne literature, medtem ko je formalno izobraževanje o glasbeni terapiji redko.

Učinki glasbenih intervencij na otroke, starše in zaposlene, zaznani z vidika medicinskega osebja Pediatrične klinike

V nadaljevanju predstavljamo rezultate, kako zdravstveno osebje na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana uporablja glasbo pri svojem delu in katere učinke pri tem zaznava. Predstavljeni so podatki o pogostosti uporabe glasbe, njenih namenih ter zaznanih učinkih na hospitalizirane otroke, njihove starše in zaposlene. Analiza vključuje tudi vrste uporabljene glasbe ter izvajalce glasbenih intervencij na oddelkih.

Preglednica 4 Viri pridobivanja znanja o učinkih glasbe pri medicinskem osebju Pediatrične klinike

Vir znanja	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Medicinska fakulteta	8	11
Poljudni tiskani mediji	38	52
Strokovna in/ali znanstvena literatura	40	55
Televizijske in radijske oddaje	24	33
Strokovna izobraževanja (konference, simpoziji ipd.)	18	25
Družabna omrežja	16	22
Glasbeni terapevti	10	14
Kolegi	25	34
Lastna izkušnja	1	1
Drugo*	1	1

Opombe *Udeleženka ni navedla, kaj ta drugi vir je.

Uporaba glasbe pri bolnišničnem delu medicinskega osebja na Pediatrični kliniki

Na vprašanje o pogostosti uporabe glasbe pri svojem delu je odgovarjalo 73 udeležencev. Glasbe nikoli ne uporablja 14 (19 %) udeležencev, redko 27 (37 %), občasno 23 (32 %), pogosto pa devet (12 %). Velik delež ($N = 54$; $p = 82$ %) jih glasbo uporablja kot zvočno ozadje, 27 (41 %) jih v okviru dela prepeva, šest (9 %) jih igra na instrumente, ena udeleženka uporablja posnetke s strani YouTube, ena se z glasbo srečuje pri terapevtskih skupinah, ena je napisala, da glasbo uporablja »kot razumevanje izkušenj«, ena glasbe ne uporablja, en udeleženec pa je označil, da glasbo uporablja na druge načine, ki jih ni opredelil. Na vprašanje je odgovorilo 66 udeležencev. Namene, s katerimi pri delu z otroki uporabljajo glasbo, predstavljamo v preglednici 5, na to vprašanje je odgovorilo 70 udeležencev.

Zvrsti glasbe, ki jih udeleženci uporabljajo pri delu, so predstavljene v preglednici 6. Na to vprašanje je odgovorilo 69 udeležencev. Največ ($N = 38$; $p = 55$ %) jih je navedlo, da uporabljajo otroško glasbo, sledita klasična glasba ($N = 30$; $p = 43$ %) in popularna glasba ($N = 29$; $p = 42$ %). Manj pogosto so bile omenjene improvizirana glasba ($N = 10$; $p = 14$ %), ljudska glasba ($N = 9$; $p = 13$ %) ter jazz in soul ($N = 3$; $p = 4$ %). Nekateri udeleženci so navedli, da pri delu z otroki ne uporabljajo glasbe ($N = 6$; $p = 9$ %) ali pa so izbrali odgovor »Drugo« ($N = 4$; $p = 6$ %).

Preglednica 5 Namen uporabe glasbe medicinskega osebja pri bolnišničnem delu z otroki

Namen uporabe glasbe pri delu z otroki	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Preusmerjanje pozornosti	33	47
Zmanjšanje bolečine	16	23
Umiritev in sprostitvev otrok	50	71
Izboljšanje razpoloženja na oddelku	29	41
Zmanjšanje tesnobe pri otrocih	30	43
Zmanjšanje tesnobe pri starših	15	21
Izboljšanje počutja zaposlenega medicinskega osebja	26	37
Med preiskavami telesne zmogljivosti	1	1
Drugo*	3	4
Ne uporabljajo glasbe pri delu z otroki	2	3

Opombe *Udeleženci niso navedli, kaj je ta drugi namen.

Preglednica 6 Uporabljene zvrsti glasbe s strani medicinskega osebja na Pediatrični kliniki

Zvrst glasbe	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Klasična glasba	30	43
Ljudska glasba	9	13
Improvizirana glasba	10	14
Popularna glasba	29	42
Jazz, soul	3	4
Otroška glasba	38	55
Drugo*	4	6
Ne uporabljajo glasbe pri delu z otroki	6	9

Opombe *Ena udeleženka je napisala, da je uporabljena zvrst odvisna od bolnika, s katerim dela; druga, da uporablja glasbo, ki jo poslušajo otroci; tretji uporablja beli šum; četrta pa je napisala »skupaj s tehnikami sproščanja«.

Izvajalci glasbenih intervencij na Pediatrični kliniki

Večina udeležencev ($N = 43$; $p = 63$ %) navaja, da glasbene intervencije na njihovem oddelku izvajajo Rdeči noski. Sledijo bolnišnični učitelji ($N = 28$; $p = 41$ %) in vabljeni glasbeniki ter študenti Akademije za glasbo ($N = 25$; $p = 37$ %). Med ostalimi izvajalci so bili omenjeni tudi medicinske sestre oz. zdravstveni tehniki ($N = 24$; $p = 35$ %), glasbeni terapevti ($N = 15$; $p = 22$ %), starši ($N = 14$; $p = 21$ %) in otroci sami ($N = 12$; $p = 18$ %). Manj pogosti odgovori vključujejo zdravnike ($N = 10$;

Preglednica 7 Izvajalci glasbenih intervencij na Pediatrični kliniki

Izvajalci glasbenih intervencij na oddelku	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Medicinske sestre/zdravstveni tehniki	24	35
Delovni terapevti	1	1
Fizioterapevti	1	1
Zdravniki	10	15
Glasbeni terapevti	15	22
Starši	14	21
Bolnišnični učitelji	28	41
Vzgojitelji na oddelku	4	6
Rdeči noski	43	63
Otroci sami	12	18
Vabljeni glasbeniki in študenti Akademije za glasbo	25	37
Nihče	2	3
Drugo*	6	9

Opombe * Ena udeleženka je odgovorila, da ona osebno, ena je odgovorila, da ne ve, eden je navedel radio, eden predvajanje prosto dostopne glasbe, dva sta izbrala možnost »Drugo«, a nista navedla, kdo to je.

$p = 15 \%$) in vzgojitelje na oddelku ($N = 4$; $p = 6 \%$). Le redki so odgovorili, da nihče ne izvaja glasbenih intervencij ($N = 2$; $p = 3 \%$) ali pa so navedli »Drugo« ($N = 6$; $p = 9 \%$), kar prikazuje preglednica 7.

Zaznani pozitivni učinki glasbe pri hospitaliziranih otrocih, njihovih starših in bolnišničnem osebju

Zanimalo nas je tudi, v kolikšni meri se na pediatrični kliniki pozitivne učinke glasbe uporablja za različne namene. Preglednica 8 prikazuje pogostost uporabe pozitivnih učinkov glasbe za različne namene pri treh skupinah: hospitaliziranih otrocih, starših pediatričnih bolnikov in zdravstvenem osebju. Uporaba glasbe je bila ocenjena glede na tri glavne funkcije: čustveno, miselno in telesno regulacijo. Pri hospitaliziranih otrocih je bila uporaba glasbe najpogostejše povezana s čustveno regulacijo ($M = 3,7$; $SD = 1,0$), kar kaže na pogosto uporabo glasbe za zmanjševanje tesnobe, spodbujanje pozitivnih čustev in zmanjševanje stresa. Tudi miselna in telesna regulacija (oboje $M = 3,4$; $SD = 1,1$) sta bili ocenjeni kot zmerno pogosta načina uporabe glasbe. Pri *starših pediatričnih bolnikov* so bile vse tri funkcije glasbe ocenjene nekoliko nižje, vendar še vedno v območju zmerne uporabe. Najvišje je bila ocenjena čustvena regulacija ($M = 3,3$; $SD = 1,0$), sledita miselna in telesna (oboje $M = 3,0$;

Preglednica 8 Zaznani pozitivni učinki glasbe pri hospitaliziranih otrocih, njihovih starših in bolnišničnem osebju

Nameni uporabe pozitivnih učinkov glasbe	M	SD	N*
HOSPITALIZIRANI OTROCI			
Čustvena regulacija (npr. zmanjševanje tesnobe, spodbujanje pozitivnih čustev, zmanjševanje stresa)	3,7	1	64
Miselna regulacija (npr. odvrčanje pozornosti, boljša koncentracija, priklic pozitivnih spominov)	3,4	1,1	63
Telesna regulacija (npr. telesna sproščenost, telesna aktivacija, zmanjševanje doživljanja bolečine)	3,4	1	63
Drugo			
STARŠI PEDIATRIČNIH BOLNIKOV			
Čustvena regulacija (npr. zmanjševanje tesnobe, spodbujanje pozitivnih čustev, zmanjševanje stresa)	3,3	1	61
Miselna regulacija (npr. odvrčanje pozornosti, boljša koncentracija, priklic pozitivnih spominov)	3	1	61
Telesna regulacija (npr. telesna sproščenost, telesna aktivacija, zmanjševanje doživljanja bolečine)	3	1,1	61
Drugo			
ZDRAVSTVENO OSEBJE			
Čustvena regulacija (npr. zmanjševanje tesnobe, spodbujanje pozitivnih čustev, zmanjševanje stresa)	3,3	1,1	62
Miselna regulacija (npr. odvrčanje pozornosti, boljša koncentracija, priklic pozitivnih spominov)	3	1,1	62
Telesna regulacija (npr. telesna sproščenost, telesna aktivacija, zmanjševanje doživljanja bolečine)	3,2	1,1	62
Drugo			

Preglednica 9 Področja zaznanih pozitivnih učinkov glasbe pri pediatričnem bolnišničnem osebju

Prepoznana področja učinkov glasbe	M	SD	N*
Komunikacija	3,0	1,2	60
Medosebni odnosi	3,2	1,1	60
Vzdušje na delovnem mestu	3,9	1,0	61
Pozornost	3,2	1,2	60
Reševanje problemov	2,9	1,2	61
Samozavest	3,0	1,3	60
Čuječnost	3,3	1,2	61
Zmanjševanje stresa	3,8	1,0	60
Obvladovanje delovnih obremenitev	3,6	1,2	61

$SD = 1,0$). *Zdravstveno osebje* je prav tako najpogosteje zaznavalo uporabo glasbe za čustveno regulacijo ($M = 3,3$; $SD = 1,1$), sledita telesna ($M = 3,2$; $SD = 1,1$) in kognitivna regulacija ($M = 3,0$; $SD = 1,1$). Standardni odkloni pri vseh skupinah kažejo na zmerno variabilnost v zaznavanju pozitivnih učinkov uporabe glasbe.

Udeleženci so razmislili tudi o tem, na katerih področjih sami pri sebi prepoznava pozitivne učinke glasbe na svojem delovnem mestu v Pediatrični kliniki. Njihove odgovore prikazujemo v preglednici 9. Najvišje so ocenili vpliv glasbe na vzdušje na delovnem mestu ($M = 3,9$), zmanjševanje stresa ($M = 3,8$) in obvladovanje delovnih obremenitev ($M = 3,6$). Zmerno visoke ocene so prejela področja čuječnosti ($M = 3,3$), medosebnih odnosov in pozornosti (obe $M = 3,2$), nekoliko nižji pa komunikacija in samozavest (obe $M = 3,0$). Najmanjši učinek glasbe so udeleženci zaznali pri reševanju problemov ($M = 2,9$).

V sklepu izpostavljamo, da zdravstveno osebje prepoznava številne pozitivne učinke glasbe pri otrocih (sproščanje, zmanjšanje tesnobe, izboljšanje razpoloženja), starših (pomiritev) in sebi (zmanjšanje stresa, boljše počutje). Glasba se v kliničnem okolju uporablja na različne načine – kot zvočno ozadje, pri prepevanju in igranju instrumentov –, najpogosteje pa jo izvajajo Rdeči noski, bolnišnični učitelji in vabljeni glasbeniki.

Poznavanje in prisotnost glasbene terapije na Pediatrični kliniki z vidika medicinskega osebja Pediatrične klinike

Na vprašanje o prisotnosti glasbene terapije na oddelku, kjer so zaposleni, je odgovorilo 62 zdravstvenih delavcev. Med njimi jih je 16 (26 %) poročalo, da je glasbena terapija na njihovem oddelku prisotna, 35 (56 %) jih je navedlo, da je ni, 11 (18 %) pa jih ni vedelo, ali se izvaja. Na vprašanje o pomenu vključevanja glasbene terapije v klinično prakso je odgovorilo 61 udeležencev. Od teh jih je 30 (49 %) ocenilo, da je vključevanje izjemno pomembno, 26 (43 %) jih meni, da je bolj pomembno kot nepomembno, štirje (7 %) so ocenili, da je bolj nepomembno kot pomembno, eden (2 %) pa je menil, da vključevanje sploh ni pomembno.

Eksplozatorno smo preverili povezave med prepričanjem o pomembnosti vključevanja glasbene terapije v delo na Pediatrični kliniki in tremi spremenljivkami: (1) seznanjenost z učinki glasbe na psihofizično zdravje, (2) subjektivna pomembnost glasbe za posameznika ter (3) starost udeležencev. Analizo smo izvedli s Spearmanovim koeficientom korelacije. Zaradi velikosti vzorca rezultate interpretiramo z določeno mero previdnosti.

Pri podatkih se je pokazala srednje visoka pozitivna korelacija med prepričanjem o pomembnosti vključevanja glasbene terapije v delo na Pediatrični kliniki in seznanjenostjo z učinki glasbe na psihofizično zdravje ($r_s = 0,49$; $p < 0,000$; $N = 49$). Malo nižja, a prav tako pomembna in pozitivna je korelacija med pomembnostjo vključevanja glasbene terapije v delo na Pediatrični kliniki in pomembnostjo, ki jo ima za udeležence glasba ($r_s = 0,28$; $p = 0,029$; $N = 61$). Povezava prepričanja o pomembnosti vključevanja glasbene terapije v delo na Pediatrični kliniki s starostjo pa se je izkazala za nepomembno ($r_s = -0,02$; $p = 0,872$; $N = 61$).

Ceprav skoraj 92 % udeležencev meni, da je vključevanje glasbene terapije v klinično prakso pomembno ali izjemno pomembno, jo le 26 % zaznava kot prisotno na svojem oddelku. Analiza je pokazala, da se večja seznanjenost z učinki glasbe in osebna vrednost, ki jo posameznik pripisuje glasbi, pomembno povezujeta pri podpori vključevanju glasbene terapije.

Pogoji za učinkovitejšo implementacijo glasbene terapije z vidika medicinskega osebja Pediatrične klinike

V nadaljevanju predstavljamo, kaj bi zdravstveno osebje potrebovalo za boljšo vključitev glasbene terapije v klinično prakso. Izpostavljeni so ključni pogoji, kot so prisotnost glasbenih terapevtov, dodatna izobraževanja in ustrezna oprema. Vključeni so tudi predlogi za izboljšave iz odprtih odgovorov.

Zaznani spodbujevalni dejavniki za implementacijo glasbene terapije v delo na Pediatrični kliniki

Udeležence smo vprašali, kaj bi potrebovali, da bi lahko bolje izkoristili učinke glasbe na psihofizično zdravje socialnih deležnikov (hospitaliziranih otrok, njihovih staršev, medicinskega osebja) na Pediatrični kliniki. Odgovore 60 udeležencev prikazujemo v preglednici 10. Najpogostejše izpostavljen dejavnik je bila večja prisotnost zaposlenih glasbenih terapevtov, ki jo je navedlo 63 % udeležencev. Sledita boljše poznavanje učinkov glasbe, kar je omenilo 57 % udeležencev, ter dodatna strokovna usposabljanja na temo glasbene medicine, kar je bilo prisotno pri navedbah 42 % udeležencev in kaže na potrebo po večji strokovni podprtosti ter ozaveščenosti. Enak delež udeležencev je izpostavil tudi potrebo po več časa za izvajanje glasbenih aktivnosti, medtem ko jih je 43 % poudarilo pomen boljše tehnične opreme za predvajanje glasbe. Le manjši delež (7 %) je kot oviro prepoznal pomanjkanje finančnih sredstev. Pod kategorijo »Drugo«, ki jo je izbralo 12 % udeležencev, so bili navedeni različni predlogi. Nekatere udeležence so izpostavile potrebo po pogostejšem vključevanju glasbe ter izboljšanju prostorskih pogojev, ki bi omogočali boljše slišnost in manj hrupa v čakalnicah ter jedilnici. Ena je posebej poudarila, da bi bilo treba zmanjšati število osebja v prostorih in omiliti stresno vzdušje, ki ga med drugim vzbuja tudi klicanje pacientov po zvočnikih. Drugi so opozorili na potrebo po večji ozaveščenosti zaposlenih in omogočanju lastne izkušnje z vplivom glasbe, na željo po boljši organizaciji in volji za izvajanje intervencij ter na potrebo po povečanju dostopnosti glasbe, ki naj ne bi bila omejena le na osebne naprave. Prav tako se skozi odgovore udeležencev raziskave kaže, da si želijo prisotnosti glasbe v delovnem okolju in kot pomoč pri delu s pacienti ter starši, ne pogrešajo pa aktivne vključenosti v glasbeno terapijo za zaposlene. Najpomembnejša pa je ugotovitev, kako močno so udeleženci zaznali in opazili spremembo vzdušja na kliniki ob prisotnosti glasbenih obiskov študentov Akademije za glasbo in glasbene terapevtke pri pacientih. Ti rezultati poudarjajo, da so za učinkovitejšo uporabo glasbe v kliničnem okolju ključni tako kadrovski kot organizacijski in infrastrukturni dejavniki.

Zaznani negativni vidiki uporabe glasbe na Pediatrični kliniki z vidika medicinskega osebja

Zanimalo nas je tudi, v katerih primerih so glasba in glasbene intervencije na Pediatrični kliniki lahko zaznane kot moteče ali odveč. Na to

Preglednica 10 Dejavniki za boljšo izrabo učinkov glasbe

Spodbujevalni dejavniki	<i>f</i>	<i>p</i> [%]
Boljše poznavanje učinkov glasbe	34	57
Dodatna strokovna usposabljanja na temo glasbene medicine	25	42
Zaposleni glasbeni terapevti	38	63
Več časa	25	42
Boljša tehnična oprema za predvajanje glasbe	26	43
Več denarja	4	7
Drugo*	7	12

vprašanje je odgovorilo 20 udeležencev. Večina ($N = 11$) jih je navedla, da nimajo izkušenj, ko bi se jim glasba zdela odveč. Eden izmed njih je zapisal:

Takšnega primera ne poznam. Vedno je bila glasba zelo lepo sprejeta, še posebno z vidika otrok. Pogosto v družbi glasbenikov odhajaš iz še bolj nasmejanega oddelka, kot je bil ob prihodu, kar je čudovita izkušnja.

Kljub temu so nekateri opozorili na pomen *ustrezne izbire in kontekstualne prilagoditve glasbe*. Dva udeleženca sta poudarila, da glasba ni moteča, če je strokovno izbrana glede na potrebe otrok, staršev in zaposlenih.

Glasba ni nikoli odveč, če je strokovno izbrana glede na to, kaj otroci, s4tarši, zaposleni potrebujejo.

Drugi udeleženci so izpostavili konkretne okoliščine, v katerih je glasba lahko moteča. Med njimi je bil pogost razlog *neustrezen izbor glasbe*.

Ob neustreznem izboru glasbe (radijski program, glasba iz televizijskega programa) v skupnih prostorih (predverje, čakalnica).

Več udeležencev je opozorilo na *neusklajenost glasbe s čustvenim stanjem prisotnih*. Ena udeleženka je izpostavila, da je glasba lahko moteča med pogovori s pacienti in starši.

Glasna glasba v bolniških prostorih moti mojo dejavnost, na primer nekdo igra veselo otroško pesem, da bi razveselil bolnika v sosednji sobi, jaz se pogovarjam s staršem v stiski in ta glasba ni usklajena z doživljanji starša.

Pojavljale so se tudi omembe *organizacijskih in prostorskih omejitev*. Ena udeleženka je zapisala, da je glasba lahko odveč, kadar so zdravstveni

delavci zelo obremenjeni, imajo veliko stresa in težkih primerov, gostujoči glasbeniki pa so pri delu v napoto. Druga je opozorila, da je glasba lahko moteča v primeru nujnih stanj. Eden izmed udeležencev je izpostavil, da lahko glasba ovira spanje novorojenčkov, ki je za njihovo okrevanje ključnega pomena, drugi pa je zapisal, da »lahko ovira potek nekaterih preiskav (npr. EEG itd.).« Ena udeleženka je menila, da je glasba moteča, kadar je pacientov veliko in kadar ti ne morejo obiskati igralnice ali zapustiti sobe. Eden izmed udeležencev pa je poudaril, da je glasba lahko odveč, kadar se jo vsiljuje.

Ti odgovori kažejo, da večina udeležencev glasbo dojema kot pozitivno in dobrodošlo, vendar hkrati opozarjajo na pomen premišljene, strokovno vodene in kontekstualno občutljive uporabe glasbe v kliničnem okolju.

Povzemamo, da zaposleni kot ključne pogoje za boljšo implementacijo glasbene terapije navajajo prisotnost usposobljenih glasbenih terapevtov, dodatna izobraževanja, ustrezno tehnično opremo in več časa za izvajanje intervencij. V odprtih odgovorih so izpostavili tudi potrebo po zmanjšanju hrupa, večji dostopnosti glasbe in kontekstualno občutljivi uporabi glasbenih vsebin.

Diskusija

V naši raziskavi smo želeli preučiti stališča in posredne učinke glasbenih intervencij pri medicinskemu osebju na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Pri tem nas je zanimalo, kako močno prisotnost glasbe v bolnišničnem okolju vpliva na zaposlene, tudi takrat, ko gre za glasbene intervencije, ki niso prvenstveno namenjene njim, temveč pacientom in njihovim staršem.

Kot smo opisali v uvodu, večina raziskav na tem področju dokazuje, da redna uporaba glasbene terapije v delovnem okolju zdravstvenega osebja lahko pomembno prispeva k zmanjšanju stresa ter izboljšanju njegovega delovnega zadovoljstva in psihološkega počutja. Pri tem gre lahko za neposredno vključenost osebja v tedenske glasbene seanse, ki jih vodi usposobljen glasbeni terapevt. Te zaposlenim omogočajo sprostitve in izražanje čustev skozi aktivno muziciranje, petje ter improvizacijo, kar spodbuja povezanost znotraj tima in izboljšuje komunikacijo (De Witte idr., 2022; Kacem idr., 2020). Poleg tega je pomembno, da zdravstveno osebje pridobi osnovna znanja o uporabi glasbe kot orodja za obvladovanje stresa, kar lahko vključuje preproste tehnike, kot so ritmično dihanje, prepevanje ali tonske vaje (Kennedy idr., 2014). Širša integracija glasbe v delovno okolje presega terapevtske seanse in vključuje ustvarjanje prostorov za sprostitve z ambientalno glasbo ali organizacija

glasbenih dogodkov in posredno prispeva k izboljšanju delovne klime ter medosebnih odnosov (Cincinnati Children's Hospital, b. l. ; Wilson idr., 2016).

Glede prvega raziskovalnega vprašanja o *stališčih in poznavanju učinkov glasbenih intervencij v pediatričnem bolnišničnem okolju pri zdravstvenem osebju* rezultati raziskave kažejo, da večina zaposlenih na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana glasbo dojema kot pomemben del svojega življenja in kot potencialno koristno orodje v klinični praksi. Kar 61 % udeležencev je ocenilo, da je glasba zanje izjemno pomembna, skoraj polovica pa se z njo ukvarja skoraj vsak dan. Večina udeležencev je svojo seznanjenost z učinki glasbe na psihofizično zdravje ocenila kot dobro ali zelo dobro, pri čemer so kot glavne vire znanja navedli strokovno literaturo, poljudne medije in izkušnje kolegov. Le manjšina je tovrstno znanje pridobila v okviru formalnega medicinskega izobraževanja, kar kaže na potrebo po večji integraciji vsebin o glasbeni terapiji v izobraževalne programe za zdravstvene delavce. Stališča do glasbenih intervencij so izrazito pozitivna, saj jih večina prepozna kot sredstvo za izboljšanje razpoloženja, zmanjšanje stresa in krepitev medosebnih odnosov, kar je skladno z ugotovitvami tujih raziskav (De Witte idr., 2022; Finnerty idr., 2022).

V povezavi z drugim raziskovalnim vprašanjem, ki se nanaša na *učinke glasbenih intervencij pri hospitaliziranih otrocih, njihovih starših in zdravstvenem osebju*, so udeleženci raziskave prepoznali številne pozitivne učinke. Pri otrocih so te najpogosteje opazili kot umiritev in sprostitvev, zmanjšanje tesnobe, preusmerjanje pozornosti ter izboljšanje razpoloženja. Opazili so tudi, da je imela glasba učinek podpore pri zmanjševanju bolečine pred, med in po posegih. Manj izraziti so bili učinki glasbe na starše. Še vedno pa je bilo opazno, da se je ob glasbi njihova tesnoba zmanjšala in razpoloženje izboljšalo. Zdravstveno osebje učinke glasbe pri sebi prepozna predvsem na področjih čustvene regulacije, zmanjšanja stresa in izboljšanja počutja.

Glasba se je v primeru naše raziskave v kliničnem okolju uporabila na različne načine – kot zvočno ozadje, med glasbenimi obiski, za prepevanje in igranje instrumentov ter v sklopu glasbene terapije pri določenih pacientih. Kot zelo pomembna se kaže raznolikost pristopov in možnost za individualizirano uporabo. Ti učinki so skladni z ugotovitvami raziskav, ki potrjujejo, da glasbena terapija izboljšuje psihološko odpornost in zmanjšuje čustveno izčrpanost zaposlenih v zdravstvu (Bittel idr., 2023; Finnerty idr., 2022; Rodríguez-Rodríguez idr., 2024).

Glede tretjega raziskovalnega vprašanja, ki se osredinja na *poznavanje glasbene terapije, njeno zaznano pomembnost in pogostost izvajanja na oddelkih*, rezultati kažejo na razkorak med zaznano vrednostjo in dejansko

implementacijo. Čeprav večina zaposlenih izraža visoko podporo vključevanju glasbene terapije v klinično prakso – približno 91,8 % jih meni, da je vključevanje pomembno ali izjemno pomembno –, jih le 26 % poroča, da je terapija prisotna na njihovem oddelku. Več kot polovica udeležencev meni, da glasbene terapije na njihovem oddelku ni, skoraj petina pa o tem ni prepričana. Korelacijska analiza je pokazala, da obstaja statistično značilna povezava med prepričanjem o pomembnosti glasbene terapije in seznanjenostjo z njenimi učinki ($r_s = 0,49$; $p < 0,000$), kar potrjuje, da večja informiranost vodi v večjo podporo. Istočasno pa se razkrivata tudi preobremenjenost osebja in potreba po vključevanju posebej šolanega kadra, ki bi skrbel za individualizirano in široko prisotnost glasbe v bolnišničnem okolju.

V okviru četrtega raziskovalnega vprašanja, ki se nanaša na *dejavnike, potrebne za boljšo izvedbo glasbene terapije*, so udeleženci izpostavili več ključnih pogojev. Najpogostejše so navedli potrebo po zaposlenih glasbenih terapevtih, boljše poznavanje učinkov glasbe, dodatna strokovna usposabljanja, več časa za izvajanje intervencij in boljše tehnično opremo za predvajanje glasbe. Le manjši delež je izpostavil potrebo po dodatnih finančnih sredstvih, kar kaže, da so ovire pogosto organizacijske narave. V odprtih odgovorih so udeleženci poudarili tudi potrebe po zmanjšanju hrupa v čakalnicah, izboljšanju prostorskih pogojev in večji dostopnosti glasbe za osebje. Nekateri so opozorili, da mora biti glasba skrbno izbrana in prilagojena kontekstu, saj lahko v določenih situacijah – npr. ob nujnih stanjih ali med pogovori s starši v stiski – deluje moteče. Ti pogoji so primerljivi s praksami v tujini. Npr., program *Harmony in the Workplace* v Cincinnati Children's Hospital vključuje redne glasbene seanse, ambientalno glasbo in sodelovanje z glasbenimi terapevti, kar prispeva k izboljšanju delovne klime in večji empatiji do pacientov (Cincinnati Children's Hospital, b. l.). Podobno program *Music Gives to St. Jude Kids* vključuje tudi zaposlene in s pomočjo žive glasbe ustvarja prijetnejše in bolj čustveno podporno delovno okolje (St. Jude Children's Research Hospital, 2017).

Skupno rezultati raziskave potrjujejo, da zaposleni menijo, da ima glasba pomembno vlogo v pediatričnem bolnišničnem okolju, ne le kot podpora pacientom, temveč tudi kot orodje za krepitev duševnega zdravja in delovne učinkovitosti zdravstvenega osebja. Po mnenju zaposlenih na Pediatrični kliniki glasbene intervencije prispevajo k ustvarjanju spodbudnega, čustveno varnega in terapevtskega okolja, ki podpira zdravljenje in izboljšuje kakovost oskrbe. Vendar pa njihova implementacija zahteva sistematično in sistemsko podporo, izobraževanje in vključevanje glasbenih terapevtov v interdisciplinarne time.

Rezultati naše raziskave potrjujejo, da se glasbene intervencije pomembno pozitivno povezujejo s psihofizičnim blagostanjem zaposlenih v pediatričnem bolnišničnem okolju. Udeleženci poročajo o zmanjšanju stresa, izboljšanju razpoloženja in krepitvi timske povezanosti, kar je v skladu z izsledki predhodnih raziskav (Andani idr., 2025; Bittel idr., 2023; Finnerty idr., 2022; De Cunto Taets idr., 2013). Pozitivni učinki so bili zaznani tudi pri hospitaliziranih otrocih in njihovih starših, zlasti na področjih čustvene regulacije in zmanjšanja tesnobe (Lopes-Júnior idr., 2020; Tucquet in Leung, 2014; Ullán in Belver, 2021).

Pomembna ugotovitev, ki izhaja iz raziskave, je ambivalenten odnos zaposlenih do izvedbe glasbenih intervencij: čeprav visoko cenijo njihov prispevek k delovnemu okolju in počutju, jih večina izraža pričakovanje, da naj njihovo izvedbo prevzamejo zunanji strokovnjaki, predvsem usposobljeni glasbeni terapevti. Medicinsko osebje se ne vidi kot primarni izvajalec teh intervencij, temveč kot podporni člen, ki prepoznava njihove koristi, vendar potrebuje ustrezno organizacijsko in kadrovsko podporo za njihovo trajnostno vključitev v klinično prakso.

V luči teh ugotovitev se kot posebej relevantna kaže okoljska glasbena terapija (EMT), ki poudarja kontekstualno občutljivo, strokovno vodeno rabo žive glasbe za oblikovanje čutno in čustveno varnega okolja (Stewart in Schneider, 2000). Tak pristop omogoča celostno vključevanje glasbe kot podpornega dejavnika v klinično okolje – brez dodatnega bremena za zdravstveno osebje.

Na tej podlagi priporočamo nadaljnji razvoj institucionalnih strategij, ki bodo omogočile sistematično vključevanje glasbene terapije v bolnišnično prakso, pri čemer naj bodo ključni poudarki na interdisciplinarnem sodelovanju, zaposlovanju glasbenih terapevtov ter izobraževanju zaposlenih o terapevtskem potencialu glasbe.

Sklep

Ugotavljamo, da glasba v bolnišničnem okolju ni le estetski dodatek, temveč pomemben element celostne obravnave, ki lahko izboljša kakovost življenja vseh vključenih. Vloga glasbe presega terapevtski učinek na paciente – pomembno učinkuje tudi na medicinsko osebje, ki se vsakodnevno sooča z visoko stopnjo stresa in čustvene obremenitve.

Rezultati raziskave potrjujejo, da ima glasba pomembno vlogo v pediatričnem bolnišničnem okolju, saj jo medicinsko osebje prepoznava kot sredstvo za izboljšanje psihofizičnega počutja, zmanjševanje stresa in krepitev medosebnih odnosov. Ugotovitve kažejo na visoko podporo vključevanju glasbene terapije v klinično prakso, vendar tudi na razkorak med zaznano vrednostjo in dejansko prisotnostjo tovrstnih intervencij

na oddelkih. Raziskava prispeva k boljšemu razumevanju stališč in potreb medicinskega osebja glede glasbenih intervencij ter osvetljuje pogoje, ki bi omogočili njihovo učinkovitejšo implementacijo. Med ključnimi dejavniki so izpostavljeni dostop do usposobljenih glasbenih terapevtov, dodatna izobraževanja, ustrezna infrastruktura in časovne možnosti za izvajanje intervencij. Poleg kvantitativnih podatkov so dragocen vpogled ponudila tudi osebna mnenja udeležencev, ki poudarjajo pomen čustvene podpore, individualnega pristopa in strokovno utemeljene uporabe glasbe. Ti odzivi potrjujejo, da glasbene intervencije niso le terapevtsko orodje za paciente, temveč tudi pomemben vir opolnomočenja in dobrega počutja za zdravstveno osebje.

V prihodnje bi bilo smiselno izvesti longitudinalne raziskave, ki bi spremljale dolgoročne učinke glasbene terapije na delovno klimo, zadovoljstvo zaposlenih in kakovost oskrbe. Priporočljivo bi bilo razviti tudi smernice za sistematično vključevanje glasbenih terapevtov v klinične time ter raziskati možnosti za vključevanje drugih oblik umetniških terapij. Poudarek naj bo na interdisciplinarnem sodelovanju in prilagajanju intervencij specifičnim potrebam posameznih oddelkov. Glasbene intervencije tako lahko postanejo del trajnostne strategije za izboljšanje delovnega okolja, preprečevanje izgorelosti in krepitev timske povezanosti. Za uresničitev tega potenciala pa je nujna institucionalna podpora, ki vključuje sistematično izobraževanje, zaposlovanje glasbenih terapevtov in oblikovanje smernic za implementacijo glasbene terapije v klinično prakso. Le tako bo mogoče ustvariti bolnišnično okolje, ki bo celotno podpiralo tako paciente kot tudi tiste, ki zanje skrbijo.

Literatura

- Andani, Y., Shatri, H., Koesnoe, S., Yunir, E., Wiguna, T., Wibowo, H., Sawitri, D. R., Sarwono, S. J., Mansyur, M., Ricardo, W., Katarina, M., in Anggono, R. F. (2025). Effects of traditional music therapy on the psycho-neuro-immuno-endocrine aspect of burnout syndrome in healthcare workers: A randomized controlled trial. *Narra J*, 5(1), e1686.
- Bittel, C. L., Beckman, C. in Carrega, J. (2021). Impact of live therapeutic music on stress levels among healthcare workers in COVID-19 critical care units. *Interprofessional Journal of Healthcare and Research*, 1(2), 45–54.
- Bittel, K. M., O'Neill, A. E., in Rudd, E. (2023). Pediatric staff and their perceptions of music therapy services. *Journal of Pediatric Nursing*, 77, 63–73.
- Cincinnati Children's Hospital. (B. l.). *Workforce well-being*. <https://www.cincinnatichildrens.org/careers/well-being>
- De Cunto Taets, G. G., Borba-Pinheiro, C. J., de Figueiredo, N. M., in Dantas, E. H. (2013). Impacto de um programa de musicoterapia

- sobre o nível de estresse de profissionais de saúde. *Revista brasileira de enfermagem*, 66(3), 385–390.
- De Witte, M., Pinho, A. D. S., Stams, G. J., Moonen, X., Bos, A. E., in Van Hooren, S. (2022). Music therapy for stress reduction: A systematic review and meta-analysis. *Health Psychology Review*, 16(1), 134–159.
- Finnerty, R., Zhang, K., Tabuchi, R. A., in Zhang, K. (2022). The use of music to manage burnout in nurses: A systematic review. *American journal of health promotion*, 36(8), 1386–1398.
- Ford, B. Q., Lam, P., John, O. P., in Mauss, I. B. (2018). The psychological health benefits of accepting negative emotions and thoughts: Laboratory, diary, and longitudinal evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 115(6), 1075–1092.
- Kacem, I., Kahloul, M., El Arem, S., Ayachi, S., Hafsia, M., Maoua, M., Ben Othmane, M., El Maalel, O., Hmida, W., Bouallague, O., Ben Abdessalem, K., Naija, W., & Mrizek, N. (2020). Effects of music therapy on occupational stress and burn-out risk of operating room staff. *The Libyan Journal of Medicine*, 15(1), 1768024.
- Lopes-Júnior, L. C., Bomfim, E., Olson, K., Neves, E. T., Silveira, D. S. C., Nunes, M. D. R., Nascimento, L. C., Pereira-da-Silva, G., in Lima, R. A. G. (2020). Effectiveness of hospital clowns for symptom management in paediatrics: Systematic review of randomised and non-randomised controlled trials. *British Medical Journal*, 371, m4290.
- Rodríguez-Rodríguez, R. C., Noreña-Peña, A., Cháfer-Bixquert, T., González de Dios, J., in Solano Ruiz, C. (2024). The perception of healthcare professionals, through their own personal experiences, of the use of music therapy in hospitalised children and adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 77, 63–73.
- Stewart, K., in Schneider, S. (2000). The effects of music therapy on the sound environment in the NICU: A pilot study. V. J. Loewy (ur.), *Music therapy in the neonatal intensive care unit* (3. izd., str. 85–100). Armstrong.
- St. Jude Children's Research Hospital. (2017, 3. avgust). *Music gives to St. Jude Kids Day invites artists, fans and venues to share what*. PR Newswire. <https://www.prnewswire.com/news-releases/music-gives-to-st-jude-kids-day-invites-artists-fans-and-venues-to-share-what-music-gives-you-and-share-and-tag-stjude-on-august-4-300499196.html>
- Thörn, A., Brown, K., Tolland, M., in Read, J. (2023). Pediatric staff and their perceptions of music therapy services. *Journal of Pediatric Nursing*, 73, e138–e145.
- Tucquet, B., in Leung, M. (2014). Music therapy services in pediatric oncology: A national clinical practice review. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*, 31(6), 327–338.
- Ullán, A. M., in Belver, M. H. (2021). Visual arts in children's hospitals: Scoping review. *Health Environments Research and Design Journal*, 14(4), 339–367.
- Ulrich, R. S., Zimring, C., Zhu, X., DuBose, J., Seo, H. B., Choi, Y. S., Quan, X., in Joseph, A. (2008). A review of the research literature on

- evidence-based healthcare design. *Health Environments Research and Design Journal*, 1(3), 61–125.
- Weinstock, J. (2024, 4. marec). *CHLA's Revitalize Program is helping team members preserve their mental health*. Children's Hospital Los Angeles. <https://www.chla.org/blog/experts/work-matters/chlas-revitalize-program-helping-team-members-preserve-their-mental-health>
- Wilson, C., Bungay, H., Munn-Giddings, C., in Boyce, M. (2016). Healthcare professionals' perceptions of the value and impact of the arts in healthcare settings: A critical review of the literature. *International Journal of Nursing Studies*, 56, 90–101.
- Zamanifar, S., Bagheri-Saveh, M. I., Nezakati, A., Mohammadi, R., in Seidi, J. (2020). The effect of music therapy and aromatherapy with chamomile-lavender essential oil on the anxiety of clinical nurses: A randomized and double-blind clinical trial. *Journal of Medicine and Life*, 13(1), 87–93.